OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

9.11.2023

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Julkisoikeuden yksikkö
Lainsäädäntöneuvos Yrsa Nyman

Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Oikeusministeriön lausunto liikenne- ja viestintävaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta (HE 79/2023 vp)

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta (HE 79/2023 vp).

Ehdotetuilla muutoksilla saatettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2022/2380/EU) radiolaitedirektiivin muuttamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä. Muutosdirektiivin tarkoituksena on yhdenmukaistaa tiettyjen radiolaiteluokkien latausrajapinnat ja –protokollat säätämällä tiettyjä radiolaiteluokkia koskevista uusista vaatimuksista.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia. Esityksen mukaan otettaisiin käyttöön vaatimuksia, joiden mukaan talouden toimijoiden olisi tarjottava kuluttajille ja muille loppukäyttäjille mahdollisuus hankkia tietyt radiolaitteet ilman latauslaitetta. Lisäksi otettaisiin käyttöön vaatimuksia jotka varmistavat, että loppukäyttäjät saavat radiolaitteen ostaessaan tarvittavat tiedot sen lataustehoa koskevista ominaisuuksista ja laitteen kanssa yhteensopivasta latauslaitteesta.

Oikeusministeriö lausuu erityisesti perustuslain 80 §:n mukaisesta lailla säätämisen vaatimuksesta sekä ehdotetuista ns. dynaamisista viittauksista radiolaitedirektiivin liitteisiin. Hallituksen esityksen säätämisjärjestysperusteluissa käsitellään perustuslain 80 §:ää ja lakiehdotuksen 251 a §:ää (Tiettyjen radiolaiteluokkien latausominaisuuksia koskevat eritelmät), 253 §:n 2 ja 3 momenttia (Radiolaitteen valmistelijan

Postiosoite
Postadress
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax
09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet
kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

velvollisuudet) sekä 253 f §:ää (Erillismyyntivaatimukset). Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain kyseisiin säännöksiin ehdotetaan lisättävän viittauksia radiolaitedirektiivin I a liitteen tiettyihin osiin.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetussa sääntelyssä näiltä osin on kyse niin sanotuista dynaamisista viittauksia, jonka tarkoituksena on myös tulevan EU-sääntelyn, tässä tapauksessa komission täytäntöönpanosäädösten, täytäntöönpano ikään kuin etukäteen. Perustuslakivaliokunnan linjauksiin viitaten oikeusministeriö katsoo, että esitetty sääntely ei tältä osin ole sääntelyn selkeyden ja perustuslain 80 §:n näkökulmasta suotavaa.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 5/2013 vp kiinnittänyt huomiota siihen, että hallituksen esitykseen sisältyneeseen lakiehdotukseen ei tavanomaisesta poiketen sisältynyt lainkaan alemmanasteisen sääntelyn antamiseen valtuuttavia säännöksiä, vaan lain tasolla ehdotettiin eräiden teknisluonteisten ja yksityiskohtaisten vaatimusten osalta viitattavaksi suoraan direktiivin säännöksiin. Ehdotetun menetelmän erityisenä ongelmana oli se, että viittaus oli dynaaminen eli sen tarkoituksena oli myös EU:n tulevan sääntelyn – käytännössä direktiivin liitteisiin myöhemmin tehtävien muutosten – täytäntöönpano ikään kuin etukäteen. Perustuslakivaliokunta katsoi, että ehdotettu laki ja viittaustekniikalla täytäntöönpantavat säännökset kaiken kaikkiaan muodostivat sellaisen sääntelyn kohteena olevien toimijoiden kannalta riittävän kokonaisuuden, että ehdotetun täytäntöönpanotekniikan käytölle ei ollut suoranaista valtiosääntöoikeudellista estettä, mutta samalla se korosti, että lain tasolla tehtävää dynaamista viittausta huomattavasti selkeämpää olisi sisällyttää tekninen sääntely tavanomaisen valtuutussäännöksen nojalla annettavaan asetukseen. Tällaisessa tapauksessa olisi mahdollista myös asetuksen tasolla viitata kulloinkin voimassa olevaan direktiivin sääntelyyn (niin sanottu staattinen viittaus).

Oikeusministeriö toteaa, että dynaamisiin viittauksiin liittyvä teema on hyvin avattu hallituksen esityksen säätämisjärjestysperusteluissa. Oikeusministeriö yhtyy hallituksen esityksessä esitettyyn, että direktiivin kyseinen liite sisältää teknisluonteista ja yksityiskohtaista sääntelyä, joka kohdistuu rajalliseen joukkoon ammattimaisia toimijoita. Jäsenvaltiolla ei ole sääntelyn aineellisen sisällön osalta kansallista liikkumavaraa. Kuten perustuslakivaliokunta arvioi edellä mainitussa asiassa, voidaan tässäkin asiassa katsoa, että ehdotettu laki ja viittaustekniikalla täytäntöönpantavat säännökset kaiken kaikkiaan muodostavat sellaisen sääntelyn kohteena olevien

toimijoiden kannalta riittävän kokonaisuuden, että ehdotetun täytäntöönpanotekniikan käytölle ei ole suoranaista valtiosääntöoikeudellista estettä. Se, että dynaamisia viittauksia käytetään kyseessä olevassa laissa muuallakin, ei oikeusministeriön mukaan kuitenkaan tee niistä perustuslain 80 §:n näkökulmasta suotavia.

Esityksessä katsotaan, että niin sanotun dynaamisen viittaustekniikan käyttäminen olisi tässä tapauksessa perusteltua myös perustuslakivaliokunnan lausuntojen mukaisesti. Oikeusministeriö korostaa, että toisin kuin esityksessä todetaan, perustuslakivaliokunta on todennut, että niiden käytölle edellä mainitussa asiassa ei ollut suoranaista valtiosääntöoikeudellista estettä, mutta huomattavasti selkeämpää olisi sisällyttää tekninen sääntely tavanomaisen valtuutussäännöksen nojalla annettavaan asetukseen.

Edellä mainitussa lausunnossa perustuslakivaliokunta toteaa myös seuraavaa:

”**Valiokunta huomauttaa, että ehdotetun kaltaisen viittaustekniikan käyttäminen merkitsee muun ohella sitä, että viittauksen kohteena olevat säännökset julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä (ks. SEUT 297 artikla),** mutta ei virallisesti erikseen Suomessa. Lisäksi näihin säännöksiin myöhemmin tehtävät muutokset tulevat Suomessa lain nojalla suoraan sovellettaviksi ilman erillisiä täytäntöönpanotoimia. Esityksen säätämisjärjestysperusteluissakin katsotaan täytäntöönpanotekniikan voivan erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten näkökulmasta lähtökohtaisesti vaikeuttaa sääntelyn ymmärrettävyyttä ja mahdollisuuksia saada tietoa oikeustilasta. **Näiden seikkojen vuoksi on tärkeää, että direktiivin viittaustekniikan piiriin kuuluvan sääntelyn sisällöstä ja erityisesti siihen tehtävistä muutoksista on Suomessa saatavilla ajankohtaista tietoa sekä suomeksi että ruotsiksi**. Tältä kannalta valiokunta pitää tärkeänä lakiehdotuksen 18 §:n säännöstä siitä, että ympäristöministeriön ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on tietoverkossa tiedotettava RoHS-direktiivissä säädettyjen vaarallisten aineiden rajoitusten ja niitä koskevien poikkeusten valmistelusta ja voimaantulosta. Valmistelun ja voimaantulon lisäksi säännöksessä on syytä erikseen mainita myös rajoitusten ja poikkeusten sisältö. **Valiokunta korostaa, että tiedottamisen on tällaisessa yhteydessä oltava aktiivista, tehokasta ja ajantasaista. Tiedottamista etenkin direktiiviin tehtävistä muutoksista on mahdollisuuksien mukaan suunnattava suoraan alan toimijoille. Lisäksi tiedon pitää olla helposti löydettävissä mainituilta verkkosivuilta**.”